

Juli og August Maaneder 1867.

Ugerdyrkningsberetning.

(Fra Begyndelsen af September).

Veiret i disse to Maaneder har været høist ulige; Juli var meget regnfuld og kold, August derimod meget tør og, navnlig i Forhold til Juli, temmelig varm.

Den ualmindelige rige Høafgrøde, der prangebe baade paa Ager og Eng i Slutningen af Juni, men som man da kun enkeltvis var begyndt at hjerge, led meget af den vedholdende Regn i Juli, især paa Derne, hvor saa at sige ingen Tørveirsdag havde i Løbet af 3 Uger, da netop en stor Mængde Agerhø laa flaaet eller var bragt i Stak eller Smaakofke paa Marken. Kun hvor man var naaet saa vidt at faae Høet i større Markstakke, kunde det Indre af disse beskyttes mod Regnen, ellers blev det meste Hø mer eller mindre udbadstet, og paa de Steder, hvor man tumlede meget med det, tabte navnlig Kløverhøet mange af sine Blade. Dog, kun undtagelsesvis blev Høet helt fordærvet; da det gode stadige Veir endelig indtraf, hjergedes alt det da flaaede Hø i Reglen i en bedre Tilstand, end man havde ventet, og hele Sletten af den silbige Kløver og af den største Del af Engene gik meget heldig for sig. Da nu Udbyttet har været saa ualmindelig stort, saa at det omtrent vil naae en god Middelhøst, selv om man end fradrager alt det Hø, der har lidt meget af Regnen, saa er det Høforraad, hvormed man gaaer Vinteren imøde,

meget tilfredsstillende, men Forsigtighed maa der nødvendigvis iagttages ved Opføringen af det mindre vel bjergede Hø. Enkelte Steder har man lagvis strøet Salt imellem Høet, for at forhindre det i at mugne, og gjøre det ustabeligt for Rvæget. Naar en saa vedholdende Regn som iaar indtræffer, er den mere og mere brugelige Bjergningsmaade, allerede at bringe Høet i Smaastakke medens det endnu er temmelig grønt, ikke heldig, thi dens Fordelagtighed er nødvendigvis knyttet til nogle Dages frist tørrende Veir, som vi jo ogsaa sjældent ganske savne. Det vil derfor næppe være rigtigt af Erfaringerne iaar at lade sig afstrække fra fremtidig at bruge den. Derimod har en anden Erfaringsætning faaet en ny Bekræftelse iaar, nemlig det Hensigtsmæssige der er i at dele Høet, og ikke at slaa for meget paa en Gang, da man saa staaer altfor magtesløs, naar vanstelige Veirforhold indtræde. Hvor man har taget 2 Slet iaar, har den anden Slet overalt været god og er bjerget heldig.

Rapsen, hvoraf kun de bedste Stykker havde undgaaet Ompløining, har desuagtet været meget simpel, kun givet et ringe Udbytte og et simpelt Produkt. Dodderen, der flere Steder er faaet istedetfor den ompløiede Raps, har derimod viist sig heldig.

Sjor var Rugen den bedste lykkelige Kornart, iaar er den afgjort den simpleste. Allerede før den høstes var det øiensynligt, at Rugudbyttet vilde blive ringe, som en nødvendig Folge af den silbige Saaning forrige Efteraar, af det kolde Foraar og af det uheldige Veir i Blomstringstiden, der især var føleligt i det nordlige Sjælland, hvor flere Dages kold og skarp Nordvestvind i Slutningen af Juni skabede Dræningen og satte mange Spring i Aæne, — men efterat den er indbjerget, og man flere Steder har tærsket en Del af den, viser den sig endnu simplere end forud ventet. Rughøsten begyndte de fleste Steder midt i August; den silbige Modning, det heldige Høstveir og den Rugmangel, der herskede de fleste Steder, fordi man, loffet af de høje Priser i Vinteren og

Foraaret, mange Steder havde solgt saameget, man paa nogen Maade kunde undvære, og derfor ikke havde belavet sig paa den 2 à 3 Uger mer end almindelig sildige Høst, — fristebe til at paaafhynde Rughøsten stærkere end ønskelig var, — aldeles bortseet fra, at ikke Saa, navnlig mindre Jordbrugere, af en utidig Frygt for at de høie Rugpriser skulde falde, skyndte sig med at faae en Del udtærsket. Følgen heraf blev, at en Del Rug er høstet for tidlig, men dog navnlig at en stor Del er fjørt for tidlig ind og tilbels udtærsket, inden Kærnen endnu havde faaet Tid til at blive tilstrækkelig fast. Rugen fylder derfor ikke blot lidt i Loden, men den giver ogsaa kun lidt i Skjæppen, og det tilmed af kun en lille, daarlig, indstrumpet og let Kærne til en Vægt af ofte kun 110 à 112 Pd. holl. pr. Td. og ofte med en usædvanlig stor Mængde Melbrøier.

Hveden er ret god og led forholdsvis meget mindre end Rugen af det kolde Foraar, men siges dog enkelte Steder ikke at være saa godt kærnesat som ønskelig, idet en Del af Kornene i Enden af Årene enten ikke ere komne til Udvikling eller ere blevne meget smaa, og den tilmed hist og her skal være noget tvægrødet. Den er nu høstet og bjerget de fleste Steder under meget gunstige Forhold, har kun enkeltvis lidt i nogen følelig Grad af Rusten, der begyndte at udbrede sig temmelig truende i Begyndelsen af August, og ligesaa lidt har Hvedemyggen, der ogsaa indsaandt sig flere Steder, gjort nogen kjendelig Skade.

Bygget synes i Jylland at være den bedst lykkede Sæd-
art; paa Nerne er den undertiden lidt fortstraæet, men ret godt kærnesat, og vil derfor overalt give en god Høst. Dette gjælder især om det Grd. Byg, og da navnlig om det, der er faaet i de ompløiede Rapsmarker; mange Steder har det endog været for stærk, er kastet i Leie og vil ikke give nogen smuk Handelsvare. Fra enkelte Steder klages lidt over, at der har været Bladrust i Bygget, som har bevirket, at Kærnen ei er fyldig, og da det desuden mange Steder har været tvemodent, vil der blive en Del Smaasæd. Fra Vestsjælland hedder det sig i en

af Beretningerne, „at Bygget tegnede meget godt før den stærke Varme imod Midten af August, men at Bygmarkerne, navnlig paa de mildere Forder, efter den Tid fik et pludseligt Udseende, der viste sig at hidrøre fra at en større eller mindre Mængde Planter, spredte over hele Markerne, visnede og sank sammen, og Kærnen paa disse er kun halvt udviklet eller stoldet. Sygdommen skal være begyndt fra det nederste Ræne paa Straaet og derfra have udbredt sig opæfter.“ Det vilde være af Interesse at faae nærmere Oplysninger om denne Sag, saafremt det samme har vilst sig andetsteds, og Sygdomsøndet der nærmere er iagttaget.

Havren giver navnlig paa Zerne et meget stort Udbytte baade af Halm og Kærne, men endnu er den ikke høstet alle Steder, om end Veirliget i Slutningen af August og Begyndelsen af September har modnet overraskende stærkt paa den. Det er den Kornart, der iaar i Gjennemsnit af Landets forskjellige Egne vil give det største Udbytte.

Om Erterne lyde Beretningerne ret gunstigt, fra flere Egne endog meget gunstigt — undtagen netop fra de mest udprægede Erteegne —, navnlig ville de give en stor Fodermasse, ere mange Steder rigt befatte med Vælg, men dels ere disse i Reglen kun smaa, og dels have Erterne, i al Fald til den sidste Tid, holdt sig saa vedvarende grønne, vedblevet at blomstre og sætte Vælg uden at ville modnes, at det bliver et Spørgsmaal, hvorvidt der vil blive mange Erter ved Udtærstningen, men i hvert Fald bliver der en stor og god Fodermasse. I Modsetning hertil mælde baade Beretningerne fra Møen, Falster, Volland og det sydlige Fyen, at Erterne ere simple, enkelte Steder endog næsten helt ødelagte af Bladlus. — Hvad her er sagt om Erterne, gjælder ogsaa om Vikkerne og Bønnerne.

Boghvedens Udbytte er helt ulige, alt efter dens Saaningstid, idet Kulden i Forsommeren og lidt Nattefrost de sidste Dage i August har skadet den paa mange Steder, saa den kaldes mislykket, hvorimod Beretningerne fra andre Egne,

f. Ex. Silkeborg—Ringkjøbing, lyde meget tilfredsfliggende. Sperglen har de fleste Steder givet et stort og godt Udbytte. Hørrer er iaar været særdeles godt til. Tobakken, der længe trykkes af Kulden, har i den sidste Halvdel af August udfoldet sig med god Kraft, men Bladenes Plukning falder meget sent, ved Frederiks er den først begyndt efter Udgangen af August.

Rodfrugterne, der kom sent frem og længe trykkes i Værten paa Grund af det vedvarende kolde Veir, have været meget uanselige at holde rene. Kun Turnipsen voksede godt, begunstiget af den hyppige Regn. Runkelroerne derimod manglede Varme og vare indtil Begyndelsen af August meget trykkes i Værten, men efter den Tid have de udviklet sig med megen Kraft, og ville endnu, hvor man var vedblevet at holde dem rene, kunne give et ret godt Udbytte. Ogsaa Kartoflerne kom sent i Groning, og de havde derfor ikke naaet nogen rigtig Størrelse, da Sygdommen indfandt sig i den første Halvdel af August. Vi udtalte allerede i vor forrige Beretning, at der var Sandsynlighed for, at Kartoffelsygdommen vilde blive stærk iaar; dette har desværre altfor godt bekræftet sig, thi sjældent er den optraadt saa voldsomt som iaar, saa alle Toppene i Løbet af kort Tid bleve ødelagte og Knoldenes Væxt selvfølgerig for største Delen standset. Men paa Grund af det vedvarende tørre Veir have Knoldene hidtil holdt sig temmelig sygdomsfrie; det er nemlig væsentlig ved at Regnen afvader Svampsporerne af Bladene og skyller dem ned i Jorden til Knoldene, at Sygdommen forplanter sig til disse. De sidste Dages jævnlige Regn vil derfor sikkert have gjort stor Skade i denne Retning, da Kartoflerne med den syge henvisne Top endnu de fleste Steder ikke vare optagne, og vi maa derfor være forberedte paa, om ikke lang Tid at høre, at Sygdommen ogsaa udbreder sig i Knoldene. Interessant er det at lægge Mærke til, at medens Sygdommen her paa Derne som sagt kom til Udbrud i den første Halvdel af August, fandt dette i det nordlige og nordvestlige Jylland først Sted i

Slutningen af Maanedeb eller i Begyndelsen af September, muligvis paa Grund af, at Kartoflerne i disse Egne først have udviklet sig senere*).

Af andre Plantesygdomme har Melbrøien viist sig i stor Mængde i mange Rugmarker, og der er Grund til at opfordre til en omhyggelig Rensning baade af den Rug, der skal bruges til Fødekorn, da Melbrøien som bekendt er giftig, og af den, der skal bruges til Sædekorn, da man ved at udsaa den paa Marken ligefrem selv bidrager til Sygdommens Udbredelse. Rusten, der begyndte temmelig voldsom, har kun enkeltvis gjort nogen kjendelig Skade, navnlig paa den Hvede, der tidlig blev kastet i Veie, hvorved Fugtighedsbetingelsen for Rustens Udbredelse bliver begunstiget. Kolbe- og Fentonhveden have været temmelig frie for den, undtagen paa lave fugtige Bønder; derimod har Manchesterhveden som sædvanlig ogsaa iaar viist sig meget mere udsat for Rustangreb. En australisk Vaarhvede, der kom hertil i Foraaret fra Kalifornien, og som ved det fgl. Landhusholdningssekselskabs Foranstaltning fordeltes omkring til Landets forskjellige Egne, har viist sig i en usædvanlig høi Grad udsat for Rustangreb, der ikke blot holdt sig til Bladene, men udbredte sig paa Avnerne og Kornet, og tilbøls ødelagde dette. — Af skadelige Insekter har der iaar viist sig Hvedemyg, Bladlus, nogle Oldenborrelarver, der enkelte Steder have udtyndet Bygmarkerne en Del, og Jordbopper, hvilke sidste have gjort en Del Skade paa den nyssaaede Raps.

Græsningen har været særdeles rigelig; efter den vedholdende Tørre i August begyndte den at blive noget knap, men Regnen i den sidste Tid stiller en god Efteraarsgræsning i Udsigt.

Ogsaa med Hensyn til Jordens Bearbejdning har denne Regn været kjærkommen, og Behandlingen er derfor saa

*) For at komme til Kjendskab herom, vil det være os kjær at modtage Meddelelser fra Landets forskjellige Egne om hvad Dag Kartoflerne ere lagte og hvad Dag Sygdommen paa Toppen er iagttaget blandt dem, ledsaget af Oplysninger om Jordens Bestaaffenhed, Behandling og Gjødningskraft samt om Kartoffelarten.

vidt fremmet, at Vinterfæden vil kunne blive lagt til sædvanlig Tid, trods den silbige Høst, ja flere Steder har man endog allerede i Slutningen af August, inden Vaarfæden var tjenlig til Høst, faaet Rugen, for derved at fordele Arbeidet. Den tidligsaaede Raps tegner ret godt; den i August saaede Raps, der ikke har faaet Regn, har derimod lidt af Jordloppe.

Fra flere Egne, navnlig det sydløstlige Jylland og Mors, klages over Mangel paa Arbeidskraft, som især viser sig sølelig i et Aar som dette, da Høsten er kommen saa sent, og da tilmed alt Kornet modnes saa hurtigt; under saadanne Forhold bliver det især siensynligt, hvor fordelagtigt det kan være at understøtte Arbeidskraften med en Meiemaskine. Af Betretningen fra en større Gaard paa Falster fremgaaer dette tydeligt: „Meiemaskinerne have her paa Gaarden i denne Høst gjort ganske udmærket Nytte. Der har arbeidet en ældre Maskine af Burges & Rey og en iaar anskaffet af Samuelson. Denne sidste er en ganske udmærket Maskine, solid i alle Maader og trækkes let af 3 Heste. Alle Smaating ere tagne i Betragtning og indrettebe paa den bekvemteste Maade, og det fremmer Arbeidet saa betydeligt. Samuelsons slaar paa 3 Dage 36 Td. Land stærk men staaende Hvede med godt 10 Timers Arbeidstid pr. Dag. Til at betjene den behøves 9 Bindere, 1 Mand og 1 Kone til at hugge Hjørner og Huller, en Kudst og en Ophynsmand, ialt 13 Mennesker, altsaa mere end det halve Mandskab spares, naar det tillige tages i Betragtning, at der behøves færre kraftige Folk, end hvis samme Areal skulde meies med Jern. Den leverer af Sæd, der ikke ligger altfor slemt, den smukkeste Stub man vil see, og der rives ikke en Rjærne ud, hvilket dog altid er Tilfældet med Meieredet, især hvor man, som her, hugger ud fra Sæden. I Havren har begge Maskiner arbeidet i 5 Dage uden at der var noget som helst Bræk paa dem. De star lidt mindre der paa Grund af Kløveren, dog godt 10 Tdr. Land om Dagen. En god Meiemaskine, brugt med lidt Omhu, er en betydelig Hjælp. De burde være meget mere udbredte end de ere.“